

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1131
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Political Science - I (Basic Concept of Political Science)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) use block and blue pen only
- 3) Use pencil for diagram.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक
- 2) फक्त विळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण व सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) fill in the blanks (Attempt all)

05

- i) The Book "Two treatises of Government" is written by _____ Political Thinker
- ii) Individual will convert into _____ will.
- iii) _____ Theory of Sovereignty is presented by Austin.
- iv) American federation is made by total _____ states
- v) Aristotle wrote _____ book.
- अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)
- i) 'ट्रू ट्रीटाइजेज ऑफ गव्हर्नमेंट' हा ग्रंथ _____ या राजकिय विचारवंताने लिहला.
- ii) व्यक्तिगत इच्छेचे रूपांतर _____ इच्छेत होते.
- iii) _____ सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत ऑस्टिनने मांडला आहे.
- iv) अमेरिकन संघराज्य _____ घटक राज्य मिळून तयार झाले आहे.
- v) ऑरिस्टॉटलने _____ हा ग्रंथ लिहला.

B) Answer in one sentence (Attempt all)

- i) What was main purpose of police state in Greece?
- ii) Which Type of form of Government adopted by America?
- iii) Who is titular chief executive of India?
- iv) What is main faction of Judiciary?
- v) Who wrote the book 'Politics'?

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

- i) ग्रीस मधील नगर राज्याचा मुख्य उद्देश काय होता ?
- ii) अमेरिकेने कोणत्या शासन पद्धतीचा स्विकार केला आहे.
- iii) भारताच्या कार्यकारी मंडळाचा नामधारी कोण असतो?
- iv) न्याय मंडळाचे मुख्य कार्य कोणते आहे ?
- v) 'पॉलिटिक्स' हा ग्रंथ कोणी लिहला?

Q2 A) Explain Concept / Terms / units / events (any two)

(word limitation minimum 60 for each)

- 1) Legal rights;
- 2) Popular sovereignty;
- 3) Government;
- 4) State;

अ. संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

(किमान शब्द मर्यादा ६० शब्द)

- 1) कायदेशीर कर्तव्य.
- 2) जनतेचे सार्वभौमत्व
- 3) शासन
- 4) राज्य

Q2 B) Attempt in short (Any two)

10

(word limitation minimum 60 for each)

- 1) Elaborate the role and function of Judiciary
- 2) State the demerits of Parliamentary form of Government?
- 3) Write the chief characteristics of Rights
- 4) Explain the theory of separation of Power

ब. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास शब्द मर्यादा 60 शब्द)

- 1) न्याय मंडळाचे कार्य आणि भूमिका स्पष्ट करा
- 2) संसदीय शासन पद्धतीचे दोष स्पष्ट करा
- 3) अधिकाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा ?
- 4) सत्ता विभाजनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one) (word limit 2000 words)

20

- 1) Write the theory of state origin
- 2) Explain in detail the development of the Rights?

सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणताही एक) (शब्द मर्यादा - 2000 शब्द)

- 1) राज्याच्या उत्पत्तीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 2) अधिकाराचा विकास सविस्तर स्पष्ट करा?

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1132
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Political Science - II (Government and Politics of Maharashtra)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- i) All questions are compulsory.
- ii) use block and blue pen only
- iii) Use pencil for diagram.
- iv) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक
- ii) फक्त विळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- iii) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- iv) कोणतीही लक्षवेधक खुण व सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all)

05

- 1) Legislative Council is a _____ house.
- 2) Governor is a _____ executive head.
- 3) The term of chief minister is _____.
- 4) The report of Dar commission was published in the year _____.
- 5) Finance bill can be introduced in _____ house.
- अ) रिकाम्या जागा भरा. (सर्व अनिवार्य)
- 1) विधान परिषद हे _____ गृह आहे.
- 2) राज्यपाल हा _____ कार्यकारी प्रमुख आहे.
- 3) मुख्यमंत्र्याचा कार्यकाल _____ वर्षाचा असतो.
- 4) दार आयोगाचा अहवाल _____ या वर्षी प्रसिद्ध झाला.
- 5) धन विधेयक प्रथम _____ या सभागृहात मांडले जाते.

Q1 B) Answer in a sentence (attempt all)

05

- 1) How many members are in legislative Council?
- 2) How long is the period of Legislative Assembly?
- 3) How many members are in Maharashtra Legislative Assembly?
- 4) Who is architect of Modern Maharashtra?
- 5) Justice Fazal Ali was chairman of which committee?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) विधान परिषदेची सभासद संख्या किती आहे?
- 2) विधान सभेचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
- 3) महाराष्ट्र विधान सभेची सभासद संख्या किती आहे.
- 4) आधुनिक महाराष्ट्राचे शिल्पकार कोण आहेत ?
- 5) न्यायमूर्ती फजल अली कोणत्या कमिटीचे अध्यक्ष होते?

Q2 A) Explain concepts/terms/ unites events (any two)

10

(word limitation minimum 600 for each answer)

- 1) JVP committee;
- 2) Dar Commission
- 3) Court of Record;
- 4) Chief Minister.

अ) संकल्पना | संज्ञा | घटक | घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 60 शब्द)

- 1) जे व्ही पी समिती;
- 2) दार आयोग;
- 3) अभिलेख न्यायालय;
- 4) मुख्यमंत्री

Q2 B) Attempt in short answer (any two)

10

(Word limit of minimum 60 words per question)

- 1) Explain the executive powers of Governor?
- 2) Explain the powers of High Court
- 3) Write a short note one Sanyukt Maharashtra Movement.
- 4) Explain the functions of speaker.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 60 शब्द)

- 1) राज्यपालांचे कार्यकारी विषयक अधिकार स्पष्ट करा.
- 2) उच्च न्यायालयाचे अधिकार स्पष्ट करा.
- 3) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीवर संक्षिप्त टिप लिहा
- 4) सभापतीची कार्य स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (Any one)

20

(word limitation minimum 200 for each answer)

- 1) Explain the importance position of Chief Minister.
- 2) Write an essay on Feminist movement.

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

- 1) मुख्यमंत्री पदाचे महत्त्व सांगा.
- 2) स्त्रीवादी चळवळीवर निबंध लिहा.

Total No. of Printed Pages: 03

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1492
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. Sem II
Examination March / April - 2023
Political Science - III Principles of Political Science

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) Use blue or black Pen only.
फक्त निळ्या किंवा काळ्या पेनचा वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagram.
आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (Attempt all)

05

- 1) The term 'Liberty, has drawn from the _____ word.
 - a) Latin
 - b) English
 - c) French
 - d) Spanish
- 2) Who said 'Political liberty without economic equality is a myth'?
 - a) T. H. Green
 - b) J. S. Mill
 - c) G.D.H. Cole
 - d) Herald La ski
- 3) Who is among the advocate of negative theory of liberty.
 - a) Kant
 - b) Marx
 - c) Sedgwick
 - d) Isaiah Berlin
- 4) Who described elections as the heart of democracy?
 - a) Lincoln
 - b) Woodrow Wilson
 - c) James Mill
 - d) Joseph Schumpeter
- 5) The term 'equality' is derived from _____ Latin word.
 - a) Equal
 - b) Aequitas
 - c) Elista
 - d) Equinox

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

१. 'लिबर्टी' या शब्दाची उत्पत्ती _____ भाषेतून झाली.
अ) लॅटिन
ब) इंग्रजी
क) फ्रेंच
ड) स्पॅनिश
२. 'आर्थिक समतेशिवाय राजकीय स्वतंत्र्य मिथ्य आहे' असे कोणी म्हटले ?
अ) टी. एच. ग्रीन
ब) जे. एस. मिल
क) जी. डी. एच. कोल
ड) हेरॉल्ड लास्की
३. नकारात्मक स्वातंत्र्याच्या संकल्पनेचे समर्थन कोणी केले ?
अ) कांट
ब) मार्क्स
क) सिजवीक
ड) इसाय बर्लिन
४. 'निवडणूका हा लोकशाहीचा आत्मा आहे' असे कोणी म्हटले?
अ) लॅकन
ब) वुड्रो विल्सन
क) जेम्स मिल
ड) जोसेफ शूपिटर
५. 'इक्विलिटी' या शब्दाची उत्पत्ती _____ या लॅटिन शब्दापासून झाली.
अ) इक्वल
ब) इक्विटास
क) इलिस्टीया
ड) इक्विनास

B) Answer in a sentence (Attempt all)

05

- 1) Who wrote the book 'A preface of Democratic theory'?
- 2) Who defined democracy as 'Government of the people, by the people, for the people'?
- 3) Who wrote the book 'On Liberty'?
- 4) The term 'Distributive Justices' was coined by.
- 5) Who described democracy as the tyranny of majority?

एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

१. 'लोकशाही सिद्धांताची प्रस्तावना' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
२. 'लोकांनी लोकांसाठी चालवलेले राज्य म्हणजे लोकशाही' असे कोणी म्हटले ?

३. 'ऑन लिबर्टी' हा ग्रंथ कोणी लिहीला ?
४. वितरणात्मक न्यायाची संकल्पना कोणी मांडली ?
५. 'बहुमताची हुकूमशाही' अशी लोकशाहीची व्याख्या कोणी केली?

Q2 Explain concept / terms / units / events. (Any Two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Political Liberty
- 2) Parliamentary Democracy
- 3) Modern Liberalism
- 4) Feminism

संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्द मर्यादा)

१. राजकीय स्वातंत्र्य
२. संसदीय लोकशाही
३. आधुनिक उदारमतवाद
४. स्त्रीवाद

Q3 Attempt answer in short. (Any Two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Write types of equality?
- 2) Explain merits of Democracy
- 3) Explain Elements of Nationalism
- 4) Describe features of Liberalism

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्द मर्यादा)

१. समतेचे प्रकार लिहा.
२. लोकशाहीचे गुण स्पष्ट करा.
३. राष्ट्रवादाचे आधारभूत घटक स्पष्ट करा
४. उदारवादाची तत्वे स्पष्ट करा.

Q4 Answer in details (Any one)
(word limitation minimum 200 for each answers)

10

- 1) Write the defination, merits and demerits of Democracy?
- 2) Explain the elements and types of Liberalism.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्द मर्यादा)

१. लोकशाहीची व्याख्या सांगून गुण-दोष स्पष्ट करा.
२. उदारवादाची तत्वे सांगून प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1149
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Political Science - III
Basic Concept of Political Science

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black or blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is Prohibited.

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण व सूचना करण्यास प्रतिबंध.

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all)

05

रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

- 1) ----- describe concept of distributive justice.
विसरणात्मक न्यायाची संकल्पना ----- यांनी मांडली.
- 2) Word 'democracy' has its origins in the ----- language.
'लोकशाही' या शब्दाची उत्पत्ती ----- या भाषेतून झाली.
- 3) Presidential Democracy has is in ----- state.
----- या देशात अध्यक्षिय लोकशाही आहे.
- 4) Beveridge Report was published in ----- year.
वेव्हरिज अहवाल ----- साली प्रकाशित झाला.
- 5) ----- Revolution gave values to the world. Liberty, equality and fraternity.
----- या राज्यक्रांतीने जगाला स्वातंत्र्य, समता आणि बंधुता हि तीन मूल्य दिली.

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) In which country has direct Democracy.
प्रत्यक्ष लोकशाही कोणत्या देशात आहे.
- 2) Which book was written by John Rawl's
जॉन रॉल्सने कोणता ग्रंथ लिहिला ?
- 3) What is means by Representative Democracy?
प्रतिनिधिक लोकशाही म्हणजे काय?

- 4) Where did the welfare state originate?
कल्याणकारी राज्याची संकल्पना कोठे उदयास आली.
- 5) Where did the word justice originate?
'न्याय' या शब्दाची उत्पत्ती कोणत्या भाषेतून झाली.

Q2 A) Explain concept/ terms/units/events (any two)
(word limitation minimum 60 for each answers)

10

- 1) Political Liberty
- 2) Direct Democracy
- 3) Social Equality
- 4) Social Justice

अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्दमर्यादा ६० शब्द)

- १) राजकीय स्वातंत्र्य
- २) प्रत्यक्ष लोकशाही
- ३) सामाजिक समता
- ४) सामाजिक न्याय

B) Attempt in short (any two)

10

- 1) Explain concept of economic equality in short.
- 2) Explain optimal function of welfare state in short.
- 3) Explain merits of democracy.
- 4) Describe any two types of justice.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

- १) आर्थिक समतेची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- २) कल्याणकारी राज्यचे ऐच्छिक कार्य थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ३) लोकशाहीचे गुण थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ४) न्यायाचे कोणतेही दोन प्रकार स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)
(word limitation minimum 200 for each answer)

20

- 1) Write an essay on 'Democracy'.
- 2) Explain meaning of liberty and types of liberty in your word.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा 200 शब्द)

- १) लोकशाहीवर निबंध लिहा.
- २) स्वातंत्र्याची व्याख्या सांगून स्वातंत्र्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 04

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1493
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Political Science - IV
Indian Government and Politics

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) Use blue or black pen Only.
- २) फक्त निळ्या आणि काळ्या पेनचा वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagrams.
- ३) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- ४) कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Answer multiple choice questions. (Attempt All)

05

- 1) Who has the power to legislate on a subject in the concurrent list?
 - a) Union Government
 - b) State Government
 - c) Union and state Government
 - d) None of the above
- 2) In which article of Indian constitution provision have been made for the central election commission?
 - a) Article 356
 - b) Article 368
 - c) Article 324
 - d) Article 252
- 3) Who among the following has the right to recognize political parties?
 - a) Union Government
 - b) Central election commission
 - c) President
 - d) Parliament
- 4) Who is the author of the book 'Pressure groups in India'?
 - a) Robert C Vaughan
 - b) Almonds
 - c) Morris Jones
 - d) Minor Wiener

- 5) What was the number of subjects in the state list in the original constitution?
- 66
 - 56
 - 76
 - 86

खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा.(सर्व अनिवार्य)

- समवर्ती सूचीतील विषयावर कायदा करण्याचा अधिकार कोणाला आहे?
 - केंद्र सरकार
 - राज्य सरकार
 - केंद्र आणि राज्य सरकार
 - यापैकी नाही
- भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात केंद्रीय निवडणूक आयोगाच्या बाबतीत तरतूदी केल्या आहेत?
 - कलम ३५६
 - कलम ३६८
 - कलम ३२४
 - कलम २५२
- राजकीय पक्षांना मान्यता देण्याचा अधिकार खालीलपैकी कोणाला आहे?
 - केंद्र सरकार
 - केंद्रीय निवडणूक आयोग
 - राष्ट्रपती
 - संसद
- “Pressure groups in India” या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 - रॉबर्ट सी वोन
 - आल्मंड
 - मोरीस जोन्स
 - मायनर वीनर
- मूळ राज्यघटनेत राज्यसूचीतील विषयांची संख्या किती होती?
 - ६६
 - ५६
 - ७६
 - ८६

B) Write the answers in one sentences.

05

- 1) Which article of the constitution of India created the finance commission?
- 2) Which constitutional amendments made the voting age 18?
- 3) Why was the V.M.Tarkunde committee constituted?
- 4) What is the retirement age of the central election commissioner?
- 5) Who has the right to conduct the election of the president and vice-president of the India?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

१. भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमाने वित्त आयोगाची निर्मिती केली आहे?
२. कोणत्या घटनादुरुस्तीने मताधिकाराचे स्थापना कशासाठी करण्यात आली होती?
३. व्ही.एम.तारकुंडे समितीची स्थापना कशासाठी करण्यात आली होती?
४. केंद्रीय निर्वाचन आयुक्तांच्या निवृत्तीचे वय किती आहे?
५. भारताचे राष्ट्रपती आणि उपराष्ट्रपती यांची निवडणूक घेण्याचा अधिकार कोणाला आहे?

Q2 Explain Concepts / Terms / Units / Events. (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Centre-state fiscal relations
- 2) Electoral reforms
- 3) Union List
- 4) Types of pressure group

संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

१. केंद्र-राज्य वित्तीय संबंध
२. निवडणूक सुधारणा
३. केंद्रसूची

४. दबावगटाचे प्रकार

Q3 Attempt answer in short. (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer)

10

- 1) Explain the characteristics of Indian Union.
- 2) Explain the recommendations of V.M.Tarkunde committee
- 3) Enumerate the types of pressure group.
- 4) State the major functions of political parties.

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

१. भारतीय संघराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. व्ही.एम.तारकुंडे समितीच्या शिफारसी स्पष्ट करा.
३. दबाव गटाचे प्रकार विषद करा.
४. राजकीय पक्षांचे प्रमुख कार्य सांगा.

Q4 Answer in details. (any one)
(word limitation minimum 200 for each answer)

10

- 1) Discuss in details the administrative relationship between centre and the state in India.
- 2) Explain in details the powers and functions of the election commission by stating its composition.

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)
(प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्द मर्यादा)

१. भारतातील केंद्र-राज्य यांच्यातील प्रशासकिय संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.
२. निर्वाचन आयोगाची रचना सांगून अधिकार आणि कार्य सविस्तर विषद करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1150
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Political Science - IV
Government and Politics of Maharashtra

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black and blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is Prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त काळ्या आणि निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) आकृत्यासाठी पेन्सिलचा वापर करावा
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण व सूचना करण्यास प्रतिबंध

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all)

05

- 1) Maharashtra has ----- tier Panchayat Raj system.
- 2) India has adopted ----- party system.
- 3) The Indian National Congress was formed in -----
- 4) The tenure of Panchayat Samiti is ----- years.
- 5) The Balwantrai Mehta Committee was formed in -----.

अ) रिक्तस्थानां जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

- १) महाराष्ट्रात ----- स्तरीय पंचायत राज व्यवस्था आहे.
- २) भारतात ----- पक्ष पद्धती स्वीकारलेली आहे.
- ३) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस ची स्थापना ----- साली झाली.
- ४) पंचायत समितीचा कार्यकाळ ----- वर्षांचा असतो.
- ५) बलवंतराय मेहता समितीचा स्थापना ----- साली केली होती.

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

- 1) What is the tenure of Gram Panchayat?
- 2) What is the minimum age requirement for contesting Zilha Parishad election?
- 3) To whom does the chairman of Panchayat Samiti submit his resignation?
- 4) In which year was the Nationalist Congress Party founded?
- 5) Who is the present national president of Bharatiy Janta Party?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- १) ग्रामपंचायतीचा कार्यकाळ किती वर्षांचा असतो ?
- २) जिल्हा परिषदेची निवडणूक लढविण्यासाठी किमान वयाची अट किती आहे?
- ३) पंचायत समितीचा सभापती आपला राजीनाम कोणाकडे देतो?
- ४) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?
- ५) सध्याचे भारतीय जनता पक्षाचे अध्यक्ष कोण आहेत ?

- Q2 A) Explain concept/ terms/units/events (any two) 10
(word limitation minimum 60 for each answers)
- 1) Indian Political Party System
 - 2) Standing committee of Zilha Parishad
 - 3) Bharatiy Janata Party
 - 4) Sarpanch
- अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्दमर्यादा ६० शब्द)
- १) भारतीय राजकीय पक्ष पद्धती
 - २) जिल्हा परिषद स्थायी समिती
 - ३) भारतीय जनता पार्टी
 - ४) सरपंच
- B) Attempt in short (any two) 10
(word limitation minimum 60 for each answer)
- 1) Explain the structure of Gram Panchayat.
 - 2) Describe the function of Zilha Parishad finance committee.
 - 3) Explain the policies of Shivsena
 - 4) Describe the ideology of communist party of India.
- ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक उत्तरास शब्द मर्यादा 200 शब्द)
- १) ग्रामपंचायतीची रचना स्पष्ट करा.
 - २) जिल्हा परिषद वित्त समितीच्या कार्याचे वर्णन करा.
 - ३) शिवसेना या पक्षाची ध्येय धोरणे स्पष्ट करा.
 - ४) भारतीय साम्यवादी पक्षाच्या विचारसरणीचे वर्णन करा.
- Q3 Answer in detail (any one) 20
(word limitation minimum 200 for each answer)
- 1) Explain in detail the characteristics of 73rd constitutional amendment.
 - 2) Describe in detail the ideology and policies of Indian National Congress Party.
- सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 200 शब्द)
- १) ७३ व्या घटना दुरुस्तीची वैशिष्ट्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
 - २) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस पक्षाची विचारसरणी आणि ध्येय धोरणांचे सविस्तर वर्णन करा.

Total No. of Printed Pages: 03

SUBJECT CODE NO: - Z-1143
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-III)
Examination March / April - 2023
Political Science - V (Indian Government & Politics)

[Time: 1.30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1. All question are compulsory.
2. Use black and blue pen only.
3. Use pencil for diagrams.
4. Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे,
- 2) फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा,
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा,
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खूण व सूचना करण्यास प्रतिबंध

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all):

05

1. The minimum age required for becoming the Prime Minister of India is _____
2. The President gives his resignation to the _____
3. Right to Freedom is related _____ article
4. The Word Socialism in attended to Preamble by _____ amendment
5. Article 25 TO 28 has included.

रिकाय्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. पंतप्रधान पदासाठी कमीत _____ वर्षे वय आवश्यक असते,
2. राष्ट्रपती आपल्या पदाचा राजीनामा ---- यांच्याकडे सोपवितात.
3. स्वातंत्र्याचा अधिकार _____ या अनुच्छेदाशी संबंधीत आहे,
4. समाजवाद हा शब्द राज्यघटनेच्या उदेशपत्रिकेत _____ घटनादुरुस्तीद्वारे समाविष्ट करण्यात आला.
5. 25 से 28 अनुच्छेदामध्ये _____ या मूलभूत अधिकाराचा समावेश आहे.

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

1. According to Dr. Ambedkar, which Article is the soul of Indian Constitution?
2. How many members of Rajya Sabha are nominated by President of India?

3. Who was the first prime minister of India?
4. Who appoint the Chief Election Commissioner of India?
5. In which article mention Right to life in Indian constitution, ?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

1. कोणत्या अनुच्छेदाला डॉ. आंबेडकरांनी भारतीय राज्यघटनेचा आत्मा म्हटले आहे?
2. भारताचे राष्ट्रपती राज्यसभेमध्ये किती सभासद नियुक्त करू शकतात?
3. भारताचे पहिले पंतप्रधान कोण होते ?
4. भारताच्या मुख्य निवडणुक आयुक्तांची नेमणुक कोण करते?
5. जीवन जगण्याचा हक्क भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमात समाविष्ट आहे ?

Q2 A) Explain concepts/terms / units) events (any two) 10

10

(Word limitation minimum 60 for each answer)

1. Secularism
2. Speaker
3. Habeas corpus
4. Article-21

अ) संकल्पना | संज्ञा घटका घटना स्पष्ट करा (कोणले ही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा 60 शब्द)

1. धर्मनिरपेक्षता
2. सभापती
3. बंदी प्रत्यक्षीकरण
4. अनुच्छेद-21

B) Attempt in short (any two)

10

(word limitation minimum 60 for each answer)

- 1) Explain the powers & functions of Attorney General of India.
- 2) State the importance of preamble
- 3) Write Short note on Right to equality,
- 4) State the qualifications of members of House of the People.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

1. महान्यायवादी यांचे अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
2. उद्देशपत्रिकेचे महत्त्व सांगा
3. समतेच्या अधिकारावर संक्षिप्त टिप लिहा
4. लोकसभा सदस्याची पाजता सांगा

Q3 Answer in detail (any one)

20

(word limitation minimum 200 for each answer)

- 1) Explain the powers a functions of the president.
- 2) Explain the difference between funds at mental rights a Directive Principles of State Policy.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा 200 शब्द)

- 1) राष्ट्रपतीचे अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.
- 2) मूलभूत अधिकार व मार्गदर्शक तत्वे यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1144
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-III)
Examination March / April - 2023
Political Science - VI (International Relations)

[Time: 1.30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1. All questions are compulsory.
2. Use black and blue pen only
3. Use pencil for diagrams.
4. Use of any signs, attracting attentions is Prohibited
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा
३. आकृत्यांसाठी पोन्सिलचा वापर करावा
४. कोणतीही लक्षवेधक खून व सुचना करण्यास प्रतिबंध:

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all)

05

1. The League of Nations was established one _____ year,
2. _____ Presented fourteen Points Plan.
3. _____ nation has the largest Population in the world.
4. _____ wrote a book Politics Among Nations.
5. _____ is the architect of Indian Foreign Policy.

अ) रिकाम्या जागा भरा. (सर्व अनिवार्य)

१. _____ या वर्षी राष्ट्रसंघाची स्थापना झाली
२. _____ यांनी चौदा कलमी योजना तयार केली
३. जगात सर्वात जास्त लोकसंख्या _____ या देशाची आहे.
४. "पोलिटिक्स अमंग नेशन्स" हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
५. भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार _____ हे आहेत.

B) Answer in a sentences (attempt all)

05

- 1) Write a meaning of International relations.
- 2 State any one Principle of Panchsheel in foreign Policy of India.
- 3) Who Presented a realistic approach in International Relations.
- 4) What is the Name of border between India an china,
- 5) where is UNO's office

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

- 1) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचा अर्थ लिहा.
- 2) भारतीय परराष्ट्र धोरणातील एक पंचशिल तत्व सांगा.
- 3) आंतरराष्ट्रीय संबंधात वास्तववादी दृष्टिकोन कोणी मांडला. ?
- 4) भारत आणि चीन मधील सीमा रेषेचे नाव काय
- 5) युनोचे कार्यालय कोठे आहे?

- Q2 A) Explain concepts/ terms / units / events (any two)
(word limitation minimum 60 for each answer) 10
- 1) International Relations.
 - 2) Behavioural approach.
 - 3) Meaning of balance of power
 - 4) Nature of international relations
- अ) संकल्पना / संज्ञा / घटना/घटक स्पष्ट करा (कोनो ही दोन)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 60 शब्द)
- 1) राष्ट्रीय हित
 - 2) वर्तनवादी दृष्टिकोन
 - 3) सत्ता संतुलनाचा अर्थ
 - 4) आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे स्वरूप
- B) Attempt answer in short (any two) 10
(word limitation minimum 60 for each answer)
1. Explain Principles of Indian foreign Policy?
 2. Explain the Importance of International Relations.
 3. Describe the scope of International Relations.
 4. Explain the Idealistic approach in International Relations.
- ब) थोडक्यात उत्तरे लिए (कोणतेही दोन)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 60 शब्द)
१. भारताच्या परराष्ट्र धोरणाची तत्वे स्पष्ट करा.
 २. आंतरराष्ट्रीय संबंधाचे महत्व स्पष्ट करा.
 ३. आंतरराष्ट्रीय संबंधाची व्याप्ती वर्णन करा.
 ४. आंतरराष्ट्रीय संबंधातील आदर्शवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- Q3 Answer in detail (any one) 20
(word limitation minimum 200 each answer)
1. Explain the Elements of National Power.
 2. Explain the Techniques of Balance of Power.
- सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)
(प्रत्येक उत्तरास किमान शब्द मर्यादा 200 शब्द)
1. राष्ट्रीय सत्तेचे घटक स्पष्ट करा.
 2. सत्ता संतुलनाचे तंत्र विषद करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1160
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Political Science - VII (Indian Government & Politics)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use blue or black pen only.
- 3) Use pencil for diagram.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
१. सर्व प्रश्न सोडवा.
२. फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
३. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
४. कोणतेही लक्षवेधक खुण व सुचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1

A) Fill in the blanks. (Attempt All)

05

1. Article _____ to _____ of the constitution discuss the structure and functioning of the Supreme Court.
2. There are _____ types of lists with respect to the powers of the Center and the states.
3. The number of National parties in India is _____.
4. Chapter _____ of the constitution provides for the composition and procedure of the Central Election Commission.
5. The Mandal Commission report was submitted by Bindeshwari Prasad Mandal to the President in _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा. (सर्व अनिवार्य)

- 1] राज्यघटनेच्या _____ ते _____ पर्यंत सर्वोच्च न्यायालयाची रचना आणि कार्यपद्धतीबद्दल चर्चा केलेली आहे.
- 2] केंद्र आणि राज्य यांच्या अधिकारासंदर्भात _____ प्रकारच्या सुची आहेत. (यादी)
- 3] भारतातील राष्ट्रीय स्तरावरील पक्षांची संख्या _____ आहे .
- 4] राज्यघटनेच्या _____ प्रकरणात केंद्रिय निवडणुक आयोगाच्या रचना, कार्य यांची व्यवस्था करण्यात आलेली आहे.
- 5] मंडल आयोगाचा अहवाल बिंदेश्वरी प्रसाद मंडल यांनी _____ साली राष्ट्रपतींना सुपूर्द केला.

B) Answer in a sentence (Attempt all)

05

1. When was the supreme Court established in India?
2. When was the National congress formed?
3. Who appoints the Central Election Commissioner?
4. What are the means of production of the state?
5. Mandal Commission was established during the tenure of which Prime Minister?

- ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)
१. भारतात सर्वोच्च न्यायालयाची स्थापना केव्हा झाली?
 २. भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसची स्थापना कोणत्या साली झाली?
 ३. केंद्रिय निवडणुक आयोगाच्या मुख्य आयुक्ताची निवड कोणाकडून केली जाते?
 ४. राज्याच्या उत्पादनाची साधने किती प्रकारची असतात?
 ५. मंडल आयोगाची स्थापना कोणत्या पंतप्रधानांच्या कार्यकाळात झाली?

Q2 A) Explain concepts/terms/units/events. (any two) 10
(Word limitation 60 each answer.)

1. Judicial Activism.
2. Sarkaria Commission.
3. Elections and their malpractices,
4. Mandal Commission.

अ) संकल्पना/संज्ञा/घटक/घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
(किमान शब्दमर्यादा ६० शब्द)

- 1] न्यायालयीन सक्रीयता.
- 2] सरकारीया आयोग.
- 3] निवडणुकीतील गैरप्रकार.
- 4] मंडल आयोग.

B) Attempt Answers in short. (any two) 10
(Word limitation 60 for each answer.)

1. Explain the drawbacks of Judicial Activism.
2. Define pressure group and explain its types.
3. Explain the formation of language wise regional structure.
4. Explain the concept of welfare state.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1] न्यायालयीन सक्रीयतेचे दोष सांगा.
- 2] दबाव गटाची व्याख्या सांगुन त्याचे प्रकार विषद करा.
- 3] भाषावार प्रांतरचनेची निर्मिती स्पष्ट करा.
- 4] कल्याणकारी राज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

Q3 Answer in details. (any one.) 20
(word limitation 200 words)

1. Explain the difference between a political party and a pressure group.
2. Explain PIL in details.

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

(शब्दमर्यादा किमान 200 शब्द)

- 1] राजकीय पक्ष आणि दबाव गट यांच्यातील फरक स्पष्ट करा.
- 2] जनहीत याचिकेचे सविस्तर विवेचन करा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1161
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Political Science - VIII (International Relations)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use blue or black pen only.
- 3) Use pencil for diagram.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
१. सर्व प्रश्न सोडवा.
२. फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
३. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
४. कोणतेही लक्षवेधक खुण व सुचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1

A) Fill in the blanks (attempt all)

05

1. The world Trade Organization was created in the year _____.
2. India's nuclear weapons development program is based on the principle of Deterrence _____.
3. The member country of SAARC organization is _____.
4. The Nations of South East are Known as _____.
5. The number of members of ASEAN organization is _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य).

१. विश्वव्यापार संघटनेची निर्मिती सन _____ मध्ये झाली.
२. भारताचा अण्वस्त्र विकास कार्यक्रम हा _____ प्ररोधनाच्या तत्वावर आधारित आहे.
३. सार्क संघटनेचे सदस्य राष्ट्र _____ आहेत.
४. दक्षिणपूर्व आशियाई राष्ट्रे _____ म्हणून ओळखली जातात.
५. आसियान संघटनेची सदस्य सँख्या _____ आहे.

B) Answer in one sentence (attempt all)

05

1. What is the types of Deterrence?
2. When was the terrorist attack on the world Trade Center in New York and the Pentagon office in Washington USA?
3. World Environment Day is celebrated on which day?
4. Where is the headquarters of the ASEAN organization Secretariat?
5. Which is the main objectives of the International Monetary Fund?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

१. प्ररोधनाचे प्रकार कीती आहे?
२. अमेरिकेमधील न्यूयॉर्क येथे विश्वव्यापार केंद्र व वॉशिंग्टन मधील पेन्टागॉनच्या कार्यालयावर दहशतवादी हल्ला केव्हा झाला?
३. विश्व पर्यावरण दिन म्हणून कोणता दिवस साजरा केला जातो?
४. आसियान संघटनेच्या सचिवालयाचे मुख्यालय कोठे आहे?
५. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी या आंतरराष्ट्रीय संघटनेचे प्रमुख उद्दिष्ट कोणते आहे?

Q2

A) Explain concepts/Terms / Units / events (any two)

10

(Word limitation 60 each questions)

1. Terrorism
2. Deterrence
3. SAARC
4. Non- alignment.

अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा ६० शब्द)

१. दहशतवाद
२. प्ररोधन
३. सार्क
४. अलिप्ततावाद

B) Attempt answer in short (any two)

10

(Word limitation 60 for each question)

1. Explain the characteristic of collective security.
2. Explain the aims and Principles of Deterrence
3. Described the characteristics of Environmentalism.
4. Explain the objectives of the International Monetary Fund.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा ६० शब्द)

१. सामुहिक सुरक्षितता म्हणजे काय ते सांगुण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
२. प्ररोधनाची उद्दिष्टे व तत्वे स्पष्ट करा.
३. पर्यावरणवादाची वैशिष्ट्ये सांगा.
४. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

(Word limitation 200 for each question)

१. Tell us what is non-alignment and discuss why non-alignment is obsolete today.

OR

२. Explain what is Deterrence and its characteristic and types.

सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्योदा 200 शब्द)

१. अलिप्ततावाद म्हणजे काय ते सांगून अलिप्ततावाद आज कालबाह्य झाले का ? चर्चा करा
किवा

२. प्ररोधन म्हणणे काम ने सांगून वैशिष्ट्ये व प्रकार सांगा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z-1137
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Political Science - IX Indian Political Thinkers

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black or blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे
- 2) फक्त निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा
- 3) आकृत्या साठी पॉन्सिलचा वापर करावा
- 4) कोणतीही लक्षवेधक गुण व सुचना करण्यास प्रतिबंध

Q1 A) Fill in the blanks (attempt all)

05

1. Founded by Brahma samaj_____.
2. _____says that swarajya is my birthright
3. _____was the guru of Dayanand Saraswati.
4. _____This is the International Day of Non-violence.
5. The Deccan Education society was Founded by _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. ब्राम्हो समाजाची 'स्थापना _____ यांनी केली
2. स्वराज्य हा माझा जन्मसिद्ध हक्क आहे असे _____ म्हणतात
3. दयानंद सरस्वती चे गुरु _____ हे होते.
4. _____ हा अंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिन आहे
5. डेक्कन एड्युकेशन सोसायटी ची स्थापना _____ यांनी केली.

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

1. In which year the Deccan Education society was established?
2. Who is the founder of Arya samaj?

3. Who is the Author of my truth Experiment?
4. What is the name of the mother of Rajaram Mohan Roy?
5. Who write Styarth Prakash?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. डेक्कन एज्युकेशन सोसावारी की स्थापना कोणात्या वर्षी झाली?
2. आर्य समाजाची स्थापना कोणी केली?
3. माझे सत्याचे प्रयोग' लेखक कोण?
4. राजाराम मोहन रॉय च्या आई चे नाव काय?
5. सत्यार्थ प्रकाश'चे लेखक कोण?

Q2 A) Explain concept/ terms / units /events (any two)
(word limitations minimum 60 for each answer)

10

1. Chatusuttri
2. Ghandhism
3. Satipratha
4. Swarajya

संकल्पना / संज्ञा । घटक/ घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास शब्द मर्यादा 60 शब्द)

1. चतुसुत्री
2. गांधीवाद
3. सतीप्रथा
4. स्वराज्य

B) Attempt in short (any two)

10

(word limitations minimum 60 for each answer)

- 1) What is the Ramrajay?
- 2) Explain the information about Brahmo samaj?
- 3) Give brief information about Gopal Krishna Gokhale?
- 4) Explain the role of Lokmanya Tilak in about British.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

- 1) रामराज्य काय आहे ?
- 2) ब्राम्हो समाजाविषयी माहिती स्पष्ट करा.
- 3) गोपाल कृष्ण गोखले यांच्या विषयी थोडक्यात माहिती द्या.
- 4) त्रिटीशा विषयी लोकमान्य टिळकांची भुमीका स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

(Word limitation minimum 200 for each answer)

- 1) First discuss political reform or social reform in detail.
- 2) Explain Roy's Social thinking

सविस्तर उत्तर लिहा.

(प्रत्येक प्रश्नास किमान शब्द मर्यादा 200 शब्द)

- 1) 'आधि राजकीय सुधारणा कि सामाजीक सुधारणा' सविस्तर चर्चा करा.
- 2) रॉय यांचे सामाजीक विचार स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - Z- 1138

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. T.Y. (Sem-V)

Examination March / April - 2023

Political Science - X Western Political Thinkers

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- i) All questions are compulsory.
- ii) use black and blue pen only
- iii) Use pencil for diagram.
- iv) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक
- ii) फक्त विव्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- iii) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- iv) कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) fill in the blanks (Attempt all)

05

- 1) The father of modern Political science is called_____.
- 2) According to Hobbes the Universal command is_____ yes.
- 3) Plato introduced the Concept of ideal state in the book_____.
- 4) _____is the author of the Prince.
- 5) Two Treaties of government is authored by_____
- अ) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)
- 1) आधुनिक राज्यशास्त्राचा जनक _____ यास म्हटले आहे.
- 2) हॉब्सच्या मते सार्वभौमत्वाची आज्ञा म्हणजे_____ होय.
- 3) प्लेटोने आदर्श राज्याची संकल्पना_____ ग्रंथामध्ये मांडली.
- 4) _____ हा 'द प्रीन्स' या ग्रंथाचा लेखक आहे.
- 5) टु ट्रीटीज ऑफ गव्हर्नमेंट हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.

B) Answer in a sentence (attempt all)

05

- 1) Who wrote the book "the Laws"?
- 2) What is Aristoteles mahajansatta.
- 3) According to Locke, what was man like in nature?
- 4) what two types of slavery did Aristotle describe
- 5) Who is the writer of Leviathan?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

- 1) 'द लॉज' हा ग्रंथ कोणी लिहिला.
- 2) ऑरिस्टॉटल प्रणित महाजनसत्ता म्हणजे काय.
- 3) लोकच्या मते निसर्ग अवस्थेस मनुष्य कसा होता.
- 4) ऑरिस्टॉटलने गुलामाचे कोणते ही प्रकार सांगितले
- 5) लेव्हीएथन ग्रंथाचा लेखक कोण आहे .

Q2 A) Explain Concepts / terms / units / events (any two)

10

(word limitation minimum 60 for each answer)

- 1) Women's Communism.
- 2) Hobbs thoughts on human nature.
- 3) Plato's concepts of justice.
- 4) Locks idea of natural rights.

अ) संकल्पना / संज्ञा) घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणत्याही दोन)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

- 1) स्त्रीयांचा साम्यवाद
- 2) हॉब्जचे मानवी स्वभावाविषयी विचार
- 3) प्लेटोची न्यायाची संकल्पना
- 4) लॉकची नैसर्गिक हक्काची संकल्पना.

B) Attempt Answers in short (any Two)

10

(word limitation minimum 60 for each Answer)

- 1) Briefly explain Plato's communist Theory.

- 2) Explain Aristotle's revolutionary ideas.
- 3) Briefly explain Machiavelli's concept of human nature.
- 4) Describe Hobbes Social Contract.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिह (कोणतेही दोन)

- 1) प्लेटोचा साम्यवादी सिद्धांत थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 2) अरिस्टेलचे ग्रंतीसंबंधी विचार स्पष्ट करा.
- 3) मॅकोहलीची मानवी स्वभावाची संकल्पना थोडेच्यात स्पष्ट करा ?
- 4) व्हॉल्जच्या सामाजिक कराराचे वर्णन करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

(word limitation minimum 200 for each answer)

- 1) Explain Plato's Concept of Justice.
- 2) Explain Lock's Social contract Theory.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

(प्रत्येक प्रश्नास किमान 200 शब्द मर्यादा)

- 1) प्लेटोची न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) लॉकचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1371
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Political Science - XI Political Ideologies

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

N. B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black and blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 4) Use of any signs, attracting attentions is prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करावा
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा
- 4) कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A. Fill in the blanks (attempt all)

5

रिकाम्या जागा भरा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) Nationalism is considered the offspring of the _____ revolution.
राष्ट्रवादाला _____ राज्यक्रांतीचे अपत्य मानले जाते.
- 2) Democracy spread in the _____ century.
_____ व्या शतकात लोकशाहीचा प्रचार व प्रसार झाला.
- 3) The next step in the Principle of one nation one state is the Principle of ____
'एक राष्ट्र एक राज्य' या तत्वाचा पुढचा टप्पा म्हणजे _____ तत्व होय.
- 4) _____ presented 14 principles to the world for Peace.
_____ यांनी शांततेसाठी जगासमोर 14 तत्वे मांडली.
- 5) _____ democracy is also described as a Liberal democracy.
_____ लोकशाहीचे वर्णन उदारमतवादी लोकशाही असेही केले जाते.

B. Answer in a sentence (attempt all)

5

एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (सर्व अनिवार्य)

- 1) The word Liberalism is derived from which Latin word?
लिबरेलिझम हा शब्द लॅटीन भाषेतील कोणत्या शब्दापासून तयार झाला आहे?
- 2) In which book did Adam Smith advocate free economy?
अॅडम स्मिथने कोणत्या ग्रंथात मुक्त अर्थव्यवस्थेचा पुरस्कार केला?
- 3) What is democracy?
लोकशाही म्हणजे काय?

- 4) Who say's democracy is a way of Life?
 “लोकशाही एक जीवनमार्ग आहे” असे कोणी म्हटले आहे?
- 5) In which country does indirect democracy exist
 प्रत्यक्ष लोकशाही कोणत्या देशात अस्तित्वात आहे?

Q2 A. Explain concepts/terms/Units/events (any two) 10

संकल्पना / संज्ञा / घटक/ घटन) स्पष्ट करा. (कोणतेही दोन)
 (Word limitations minimum 60 for each answer)
 (प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

- 1) Darwin Theory
डार्विनचा सिद्धांत
- 2) write notes on the prestige of the nation.
राष्ट्राची प्रतिष्ठा यावर टिपा लिहा.
- 3) Ignorant feminism.
जहाल स्त्रीवाद
- 4) International Law
आंतरराष्ट्रीय कायदा

B. Attempt answer in short (any two) 10

थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
 (word limitation minimum 60 for each answer)
 (प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

- 1) Explain the two main principles of Philosophy of Liberalism.
उदारमतवादी तत्वज्ञानाचे दोन प्रमुख तत्वे सांगा
- 2) Explain the two features of feminism.
स्त्रीवादाचे दोन वैशिष्ट्य सांगा.
- 3) Evaluate indirect democracy in short.
अप्रत्यक्ष लोकशाहीचे थोडक्यात मुल्यमापन करा.
- 4) Discuss the objectives of feminism.
स्त्रीवादाच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.

Q3 Answer in detail (any one) 20

सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)
 (word limitation minimum 200 for each answer)
 (प्रत्येक प्रश्नास किमान 200 शब्द मर्यादा)

- 1) Explain the concept of 'Internationalism.'
आंतरराष्ट्रीयवाद' संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) Explain the Indian Liberalism.
भारतीय उदारमतवाद स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1155
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Political Science - XIII Indian Political Thinkers

[Time: 1.30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black or blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A] Fill in the blanks (attempt all)

05

1. Jayprakash Narayan was resident of _____ state.
2. _____ was advocate of partyless democracy.
3. _____ is the founding father of Non-aligned movement.
4. Dr. B. R. Ambedkar was chairman of _____ committee.
5. _____ is the founder of U.G.C.

अ] रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. जयप्रकाश नारायण हे _____ राज्याचे निवासी होते.
2. _____ हे पक्षविरहीत लोकशाहीचे समर्थक होते.
3. _____ हे अलिप्ततावादी चळवळीचे संस्थापक आहेत.
4. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे _____ समितीचे अध्यक्ष होते.
5. _____ हे विद्यापीठ अनुदान आयोगाचे संस्थापक आहेत.

B] Answer in one sentence (attempt all)

05

1. Who started Albalagh newspaper?
2. Who is the architect of Indian foreign policy?
3. Who is the writer of 'Who were shudras'?
4. Who is the founder of Radical Democratic Party?
5. Who is the writer of 'problem of Rupee'?

ब] एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

1. अलबलाघ हे वृत्तपत्र कोणी सुरू केले?
2. भारतीय परराष्ट्र धोरणाचे शिल्पकार कोण आहेत?
3. 'शुद्ध पूर्वी कोण होते?' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?

4. 'रॅडीकल डेमोक्रेटीक पक्षाचे' संस्थापक कोण आहेत?
5. 'प्राब्लेम ऑफ रूपी' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?

Q2 A] Explain concepts/terms/Units/events (any two)

10

1. Maulana Azad's Synthesis Nationalism.
2. New Humanism
3. Dr. B. R. Ambedkar as a social Reformer.
4. Nehru's views on Socialism.

अ] संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

1. मौलाना आझाद यांचा संमिश्र राष्ट्रवाद
2. नवमानवतावाद.
3. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर एक समाज सुधारक
4. पं. नेहरूंचे समाजवाद विषयक विचार.

B] Attempt in short (any two)

10

1. M.N. Roy is critique of Marxism. Discuss.
2. Explain Dr. B. R. Ambedkar's views on religion.
3. Explain Nehru's views on Democracy.
4. Discuss Maulana Azad's views on religion and politics.

ब] थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

1. एम. एन. रॉय हे मार्क्सवादाचे टीकाकार आहेत. चर्चा करा.
2. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे धर्मविषयक विचार स्पष्ट करा.
3. पं. नेहरूंचे लोकशाही संबंधी विचार स्पष्ट करा.
4. मौलाना आझाद यांचे धर्म व राजकारण सहसंबंध या बाबत विचारांची चर्चा करा.

Q3 Answer in detail. (any ones)

20

1. Explain idea of Total Revolution of Jayprakash Narayan.
2. Discuss Maulana Azad's Views on Hindu-Muslim unity in detail.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

1. जयप्रकाश नारायण यांची संपूर्ण क्रांती संकल्पना स्पष्ट करा.
2. मौलाना आझाद यांच्या हिंदू-मुस्लिम एकतेसंबंधी विचारांची सविस्तर चर्चा करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1156
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Political Science - XIV
Western Political Thinkers

[Time: 1.30 Hours]

[Max. Marks: 50]

N. B

Please check whether you have got the right question paper.

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Use black or blue pen only.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त निव्व्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक गुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 (A) Fill in the blanks (attempt all)

05

1. _____ is the pioneer of theory of Utilitarianism.
2. _____ is the writer of 'On Liberty'.
3. _____ is the writer of 'Fragment on Government'.
4. _____ is the pioneer of Theory of Dialectical Materialism.
5. _____ is the proponent of the concept of General Will.

(अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. _____ हा उपयुक्ततावाद सिद्धांताचा प्रवर्तक आहे.
2. _____ हा ऑन लिबर्टी ग्रंथाचा लेखक आहे.
3. _____ हा 'फ्रेगमेंट ऑन गव्हर्नमेंट' या ग्रंथाचा लेखक आहे.
4. _____ हा द्वंद्वात्मक भौतिकवाद सिद्धांताचा प्रतिपादक आहे.
5. _____ ही 'सामुहिक ईहा' संकल्पनेचा उद्गाता आहे.

(B) Answer in one sentence (attempt all)

05

1. Who is the writer of 'Das Capital'?
2. What is mean by Utilitarianism?
3. who is the writer of 'social contract'?
4. Who is the proponent of pluralistic theory of sovereignty?
5. Who is the writer of 'Grammar of Politics'?

(ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

1. 'दास कॅपिटल' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे?
2. उपयुक्ततावाद म्हणजे काय?
3. 'सोशल कॉन्ट्रॅक्ट' ग्रंथ कोणी लिहिला?

4. सार्वभौमसत्तेच्या अनेक सत्तावादी सिद्धांताचा समर्थक कोण आहे?
5. 'ग्रामर ऑफ पालिटिक्स' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे?

Q2 (A) Explain concepts/terms/units/events (any two)

10

1. Bentham's views on state.
2. Rousseau's Views on Human Nature.
3. Theory of surplus value.
4. Mill's views on Utilitarianism.

(अ) संकल्पना/संज्ञा/घटक/घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

1. बेंथमचे राज्यविषयक विचार
2. रूसोचे मानवी स्वभावासंबंधी विचार
3. अतिरिक्त मूल्य सिद्धांत
4. मिलचे उपयुक्ततावादासंबंधी विचार

(B) Attempt in short (any two)

10

1. Discuss Marx's views on state.
2. Explain Bentham's theory of Utilitarianism.
3. Discuss Laski's views on liberty.
4. Explain Mill's views on Representative Government.

(ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

1. मार्क्सच्या राज्यविषयक विचारांची चर्चा करा?
2. बेंथमचा उपयुक्ततावाद सिद्धांत स्पष्ट करा.
3. लास्कीच्या स्वातंत्र्य विषयक विचारांची चर्चा करा.
4. मिलचे प्रातिनिधीक शासनासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

1. Explain Rousseau's Social Contract Theory.
2. Explain mill's views on Liberty.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

1. रूसोचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.
2. मिलचे स्वातंत्र्या संबंधी विचार स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - Z-1402
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Political Science - XV Political Ideologies

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) All questions are compulsory.
- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
- 2) Use black or blue pen only.
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) Use pencil for diagrams.
- 3) आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
- 4) Use of any signs, attracting attention is prohibited.
- 4) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 A) Fill in the blanks. (attempt all)

05

1. _____ was the founder of Fascist Party.
2. _____ is the pioneer of socialism.
3. Communist Manifesto is written by _____.
4. Fabian socialism was established in _____.
5. William Godwin is the first proponent of _____.

अ) रिकाम्या जागा भरा (सर्व अनिवार्य)

1. _____ हा फॅसिस्ट पक्षाचा संस्थापक होता.
2. _____ हा समाजवादाचा जनक आहे.
3. 'कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
4. फेबियन समाजवादाची स्थापना _____ या देशात झाली.
5. विल्यम गॉडविन हा _____ चा जनक आहे.

B) Answer in one sentence (attempt all)

05

1. Who is the writer of Das capital?
2. Who was the friend of Karl Marx?
3. State the meaning of Socialism.
4. In which year Indian Parliament enacted water pollution control Act?
5. What is Anarchism?

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

1. 'दास कॅपिटल' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे.
2. कार्ल मार्क्सचा मित्र कोण होता?
3. समाजवादाचा अर्थ सांगा.

4. भारतीय संसदेने कोणत्या वर्षी जलप्रदूषण प्रतिबंध व नियंत्रण कायदा पारित केला.
5. अराज्यवाद म्हणजे काय?

Q2 A) Explain concepts / terms / units / events (any two)

10

1. Merits of Anarchism
2. Democratic Socialism
3. Types of pollution
4. Corporate state

अ) संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन)

1. अराज्यवादाचे गुण
2. लोकशाही समाजवाद
3. प्रदूषणाचे प्रकार
4. प्रमंडळात्मक राज्य

B) Attempt in short (any two)

10

1. Write the merits of socialism
2. State the demerits of Anarchism
3. What is Environmentalism?
4. Explain the features of Anarchism.

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

1. समाजवादाचे गुण लिहा.
2. अराज्यवादाचे दोष विशद करा
3. पर्यावरणवाद म्हणजे काय?
4. अराज्यवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Q3 Answer in detail (any one)

20

1. Write an essay on communism
2. State the features of fascism. Explain merits and demerits of fascism.

सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

1. साम्यवादावर निबंध लिहा.
2. फॉसिझमची वैशिष्ट्ये सांगून गुण-दोष स्पष्ट करा.